

regulamin ćwiczeń z ziołowych środków leczniczych w roku akademickim 2023/2024

Warunkiem dopuszczenia do ćwiczeń jest pisemne zaakceptowanie regulaminu ćwiczeń i zasad BHP (załącznik 1), obowiązujących podczas zajęć z ziołowych środków leczniczych.

Student wchodzący do pracowni posiada: zeszyt ćwiczeń (czysty = bez linii i kratek), miękki ołówek (> B2), kilka barwnych kredek, pisak wodoodporny, fartuch laboratoryjny (bawełniany, z długim rękawem, zapięty), obuwie zmienne (dostosowane do pracy w laboratorium chemicznym), rękawice ochronne, okulary ochronne, medyczną maskę chirurgiczną oraz ściereczkę. Długie włosy muszą być spięte w sposób zapewniający bezpieczeństwo przy pracy laboratoryjnej. Katedra zapewnia okulary ochronne oraz rękawice do pracy ze stężonymi kwasami. Dla wygody i bezpieczeństwa pracy nie zaleca się posiadania wydłużonych paznokci podczas ćwiczeń. Studenci niespełniający wymogów BHP nie będą dopuszczeni do wykonywania ćwiczeń.

Na zajęciach obowiązuje podział na małe grupy, min. 12-osobowe. Każdorazowo, rozpoczynając zajęcia, każda mała grupa wyznacza spośród siebie dyżurnego, do którego obowiązków należy dbałość o porządek na stanowiskach pracy przy stole grupy i na stanowiskach wspólnych. Kończąc ćwiczenia dyżurni zdają stanowiska pracy prowadzącemu ćwiczenie.

Każdy student jest odpowiedzialny za utrzymanie porządku i bezpieczeństwa w miejscu pracy oraz powierzony mu sprzęt laboratoryjny (w tym szkło). Zachowania niezgodne z podpisanym regulaminem, stwarzanie sytuacji niebezpiecznych spowodują, że student będzie musiał opuścić pracownię. Sprzęt używany lub pobrany powinien być, po zakończeniu zadania, każdorazowo odpowiednio przygotowany do kolejnego użycia (ponadto, urządzenia elektrycznie muszą zostać odłączone od zasilania). Zniszczenie lub uszkodzenie używanego mienia należy niezwłocznie zgłosić prowadzącemu ćwiczenie i podpisać odpowiedni protokół. Studenci są odpowiedzialni finansowo za wyrządzone szkody.

W trakcie ćwiczeń studenci nie mogą opuszczać terenu Budynku Wydziału Farmaceutycznego przy ul. Borowskiej 211a. Należy zwrócić szczególną uwagę i natychmiast zgłaszać ogółowi studentów i prowadzącym obecność w salach ćwiczeniowych osób trzecich. Wszyscy uczestniczący w ćwiczeniach, kolokwium, egzaminie, posiadają ze sobą stale dowód tożsamości ze zdjęciem (np. legitymacja studencka, dowód osobisty, prawo jazdy, paszport), gotowy do okazania na wezwanie osoby prowadzącej zajęcia. Wykłady odbywają się w formie on-line na platformach wyznaczonych do tego celu przez Uczelnię

Bezpośredni nadzór nad przebiegiem ćwiczeń z przedmiotu Ziołowe Środki Lecznicze sprawuje adiunkt dydaktyczny. Prowadzący udzielają konsultacji w terminach podanych na tablicy ogłoszeń. Wyniki kolokwium i dodatkowe informacje organizacyjne przedstawiane są na tablicy ogłoszeń przed Katedrą, a także na internetowej stronie domowej Katedry: fgz.umw.edu.pl w zakładce Dydaktyka => Dietetyka 1° i 2°. Porządek tematyczny zajęć (wykład online i następujące po nim ćwiczenia laboratoryjne) w roku **2023/24** jest następujący:

29.II.	I	Wprowadzenie do przedmiotu. Rośliny lecznicze i ich przetwory stosowane w chorobie wrzodowej. Rośliny lecznicze i ich przetwory stosowane w chorobie lokomocyjnej, mdłościach i wymiotach. Przykłady rynkowych produktów leczniczych.	
7.III.	II	Rośliny lecznicze i ich przetwory stosowane w zaparciach. Rośliny lecznicze i ich przetwory stosowane w biegunkach. Przykłady rynkowych produktów leczniczych.	
14.III.	III	Rośliny lecznicze i ich przetwory stosowane w zaburzeniach trawienia, w chorobach wątroby i dróg żółciowych. Przykłady rynkowych produktów leczniczych.	
21.III.	IV	Rośliny lecznicze i ich przetwory stosowane w chorobach układu krążenia i naczyń krwionośnych oraz miażdżycy. Przykłady rynkowych produktów leczniczych.	
4.IV.	V	Rośliny lecznicze i ich przetwory stosowane w zaburzeniach snu, zaburzeniach neurovegetatywnych i łagodnej postaci depresji. Przykłady rynkowych produktów leczniczych.	
11.IV.	VI	Rośliny lecznicze i ich przetwory stosowane w rekonwalescencji i chorobach wieku podeszłego. Przykłady rynkowych produktów leczniczych.	
18.IV.	VII	Rośliny lecznicze i ich przetwory stosowane w chorobach infekcyjnych układu oddechowego i moczowego. Przykłady rynkowych produktów leczniczych.	
25.IV.	VIII	Status leku roślinnego i suplementu diety, kolokwium zaliczeniowe (I termin), ewentualne ćwiczenia odróbkowe	
9.V.		(do ustalenia i potwierdzenia)	kolokwium zaliczeniowe (II termin)

regulamin ćwiczeń z ziołowych środków leczniczych w roku akademickim 2023/2024

ćwiczenia i zeszyt ćwiczeń

Tematy ćwiczeń i zagadnienia są wywieszane na tablicy ogłoszeń z tygodniowym wyprzedzeniem.. Student ma obowiązek rozpoczynać ćwiczenia przygotowany teoretycznie.

Zeszyt ćwiczeń z fitoterapii (czysty = bez linii i kratek) zawiera pogrupowane tematycznie sprawozdania: notatki dotyczące omawianych substancji roślinnych, rysunki wykonane spod mikroskopu, opisy reakcji fitochemicznych, opisy i wnioski z prowadzonych doświadczeń. Opis lub rysunek każdej badanej w trakcie ćwiczeń substancji roślinnej (dawniej: surowca) powinien być poprzedzony jej szczegółową systematyką (przykład podano poniżej).

Systematyka / pochodzenie substancji = nazwa polska: substancji, rośliny i rodziny rośliny,

np. kora dębu (*Quercus cortex*)
dąb bezszypułkowy, dąb szypułkowy
bukowate

Ćwiczenie kończy się zaliczeniem, zaliczeniem warunkowym lub niezaliczeniem sprawozdania przez prowadzącego. Decyzję o zaliczeniu danego ćwiczenia podejmuje prowadzący na podstawie aktywności studenta i wykonanych zadań. Nie zalicza się ćwiczeń i sprawozdań na luźnych kartkach oraz sprawozdań niechlujnych, nieczytelnych. Ćwiczenia zaliczone warunkowo należy uzupełnić w ciągu najbliższego tygodnia. Ćwiczenia niezaliczone należy odrobić w wyznaczonym terminie. W trakcie jednego ćwiczenia uzupełniającego można odrobić jedno zaległe ćwiczenie. Chęć uzupełnienia wybranych ćwiczeń należy zgłosić adiunktowi dydaktycznemu przed zakończeniem cyklu ćwiczeniowego, określając temat i datę odróbki. Po zakończeniu ćwiczeń zaliczenia wpiswane są osobom, które rozliczyły się z powierzonego im sprzętu laboratoryjnego.

kolokwium zaliczeniowe

Kolokwium zaliczeniowe jest realizowane w formie testu on-line i odbywa się za pośrednictwem platformy/platform wyznaczonych do tego celu przez Uczelnię. Kolokwium zaliczeniowe zawiera 30 pytań (test jednokrotnego wyboru) i trwa 45 minut. Student nie ma możliwości powrotu do wcześniejszych pytań i korygowania uprzednio udzielonych odpowiedzi. Odpowiedź na pytanie można korygować jedynie podczas jego wyświetlania. W dniu kolokwium zaliczeniowego studentom, za pośrednictwem uczelnianej poczty, zostają udostępnione linki i/lub kody umożliwiające zdawanie kolokwium zaliczeniowego. Odpowiadając na pytania: nie wolno zmieniać okna przeglądarki na inne, zamykać/otwierać przeglądarki z testem oraz resetować systemu operacyjnego. Narzędzia on-line, za pośrednictwem których jest przeprowadzane kolokwium zaliczeniowe automatycznie monitorują niedozwoloną aktywność i informują o tym osoby czuwające nad jego właściwym przebiegiem. Podczas trwania kolokwium zaliczeniowego nie wolno w żaden sposób komunikować się z otoczeniem. Osoba, której udowodni się posiadanie niedozwolonych pomocy (środki komunikacji elektronicznej) i/lub wykonanie niedozwolonych czynności może zostać usunięta z kolokwium zaliczeniowego z wpisaniem końcowej oceny niedostatecznej z przedmiotu.

Warunkiem zaliczenia kolokwium zaliczeniowego jest uzyskanie co najmniej 18 punktów. Uzyskanie oceny niedostatecznej z kolokwium pisemnego (2,0) wiąże się z koniecznością zaliczenia obowiązującego materiału w najbliższym wyznaczonym w tym celu terminie (wyznaczany dla całego rocznika). Niezaliczone kolokwium można poprawiać dwukrotnie. Termin II jest terminem pisemnym, podobnie jak termin I. Kolejny, III termin, odbywa się po zakończeniu cyklu ćwiczeń i jest terminem komisyjnym. W skład komisji wchodzi prowadzący przedmiot i adiunkt dydaktyczny. Terminy poprawkowe kolokwium ogłaszane są z wyprzedzeniem po ich uzgodnieniu ze starostą roku. Student ma prawo wglądu do pracy i zestawu pytań kolokwialnych w ciągu dwóch tygodni od ogłoszenia wyników.

nieobecności

Opuszczone ćwiczenia muszą być odrobione w wyznaczonym terminie. W przypadku kolokwium, nieobecności usprawiedliwione nie są traktowane jak utrata terminu, zaś nieusprawiedliwione są traktowane jak ocena niedostateczna w danym terminie. Do niezaliczonego z powodu nieobecności usprawiedliwionej kolokwium należy przystąpić w ciągu max. 5 dni od daty zakończenia zwolnienia lekarskiego (termin umówiony z adiunktem dydaktycznym; indywidualnie lub grupowo). Kopię usprawiedliwienia należy przedłożyć adiunktowi dydaktycznemu na pierwszych zajęciach po nieobecności.

regulamin ćwiczeń z ziołowych środków leczniczych w roku akademickim 2023/2024

zasady bezpiecznej pracy obowiązujące w trakcie zajęć z farmakognozji:

instrukcje opracowane przez Inspektorat BHP i P/Poż. UM we Wrocławiu, obowiązujące w Uniwersytecie Medycznym we Wrocławiu

1. Instrukcja udzielania pierwszej pomocy.
2. Instrukcja BHP „Zasady postępowania z osobą nieprzytomną”.
3. Instrukcja BHP „Zasady korzystania z odczynników chemicznych”.
4. Instrukcja P/Poż. „Zasady posługiwania się podręcznym sprzętem gaśniczym”.

aneks wewnętrzny Katedry i Zakładu Farmakognozji i Leku Roślinnego do powyższych instrukcji: udzielania pierwszej pomocy, bezpieczeństwa i higieny pracy oraz przeciwpożarowej

1. Studenci cierpiący na jakąkolwiek chorobę alergiczną (zwłaszcza: pyłki, zioła, lateks), przewlekłą, a także kobiety w ciąży uczestniczą w ćwiczeniach za zgodą lekarza prowadzącego. Dla własnego bezpieczeństwa powinni oni każdorazowo poinformować prowadzącego ćwiczenie o swoim stanie.
2. Studentom zabrania się przeprowadzania jakichkolwiek doświadczeń niezwiązanych ściśle z tematyką ćwiczeń oraz wnoszenia i wnoszenia jakichkolwiek odczynników z sali i do sali ćwiczeń.
3. Za zachowanie porządku przy stole i w sali ćwiczeń odpowiadają wszyscy studenci, a w szczególności wyznaczeni dyżurni. Przed rozpoczęciem każdego zadania należy przygotować stół laboratoryjny (suchy i czysty), uporządkować odczynniki i przedmioty nie wykorzystywane do zadania, przeczytać ze zrozumieniem instrukcję, zbadać stan szkła laboratoryjnego i sprzętu. Każdorazowo, w przypadku rozlania jakiegokolwiek odczynnika na blacie, półce czy podłodze należy poinformować o tym pozostałych pracujących na danym stanowisku i przemyśleć sposób uprzątnięcia skażenia. Często bowiem poszkodowane zostają osoby nieświadome zagrożenia. Niedopuszczalne jest wycieranie rozlanych cieczy niewiadomego pochodzenia gąbką do mycia naczyń laboratoryjnych lub ścierką do rąk.
4. Nie wolno pozostawiać w zlewach gąbek, szmatek, szczotek, itp. (również po zakończeniu zajęć).
5. Ćwiczenia fitochemiczne na kursie farmakognozji mają w wielu przypadkach charakter jakościowy nie zaś ilościowy. W wielu przypadkach wystarcza użycie pipety pasteurowskiej ze smoczkami zamiast pipety miarowej z naciągarką. Żadnych cieczy nie wolno pipetować ustami. Pipetując ciecz, należy zwrócić szczególną uwagę na to, aby objętość pipety odpowiadała objętości urządzenia naciągającego ciecz, a po zakończeniu odkładać pipetę pionowo.
6. Naczynia zawsze należy chwytać po stronie etykiet, unikając w ten sposób ich zniszczenia przez zalanie. Pracując z jakimikolwiek odczynnikami chemicznymi należy być ubranym w fartuch laboratoryjny (bawełniany), zmienne obuwie, okulary ochronne i odpowiednie rękawice ochronne.
7. Stosując rękawice lateksowe, należy pamiętać że są one cienkie i dają jedynie czasową ochronę przed czynnikiem niebezpiecznym. Ponadto część osób reaguje na lateks alergicznie. Zdjęte rękawice należy wyrzucić, jeżeli zostały zanieczyszczone jakimś drażniącym odczynnikiem.
8. Ogrzewając ciecz w probówce nad palnikiem, należy trzymać ją w łapie drewnianej, a wylot probówki kierować w stronę, gdzie nikogo nie ma. Ciecz należy ogrzewać stopniowo, nie doprowadzając do spienienia.
9. Rozlanie stosowanych na ćwiczeniach rozpuszczalników organicznych (aceton, metanol, chlorek metylenu, chloroform), bezpośrednio na skórę powoduje ogrzanie rozpuszczalnika i jego parowanie, a w konsekwencji odtłuszczenie i ochłodzenie powierzchni skóry. Nie należy zmywać ich wodą z mydłem, a raczej wytrzeć ręcznikiem papierowym. Rozlane rozpuszczalniki organiczne lub ich mieszaniny z wodą należy zetrzeć dostateczną ilością ręcznika papierowego, a ręcznik umieścić pod dygestorium. W przypadku rozlania dużych ilości rozpuszczalników należy przerwać wykonywane zajęć, otworzyć okna w celu wywietrzenia pomieszczenia, a następnie opuścić je. Zlewki rozpuszczalników wylewa się do specjalnie przygotowanych butli zbiorczych, nigdy do zlewów.
10. Szczególne niebezpieczeństwa dla oczu i skóry mogą powstać podczas pryskania odczynników. Pryskać i gwałtownie parować mogą również odczynniki niskowrzące (np. zawierające chloroform, dichlorometan, octan etylu, metanol, w tym fazy ruchome do chromatografii) po kontakcie z gorącym podłożem (np. świeżo wysuszone naczynie, gorący wyciąg).

regulamin ćwiczeń z ziołowych środków leczniczych w roku akademickim 2023/2024

11. Należy zachować szczególną ostrożność pracując z cieczami lotnymi, żrącymi i drażniącymi (głównie – stężone kwasy, zasady, wodnian chloralu – odczynnik prześwietlający do mikroskopowania, chloroform). Rozlane kwasy należy zneutralizować węglanem sodu lub wapnia (sypkim). Rozlane zasady (roztwory wodne lub alkoholowe NaOH, KOH, NH₃) należy zneutralizować chlorkiem amonu lub 1% roztworem kwasu octowego. Pozostałości po neutralizacji usunąć do pojemnika na odpady niebezpieczne.
12. W sali ćwiczeń zabronione jest spożywanie posiłków i picie napojów. Przechowywanie okryć wierzchnich w sali ćwiczeń jest niedopuszczalne, zaś przedmioty podręczne (np. torebki, plecaki) powinny zostać zdeponowane w szafkach znajdujących się w szatni studenckiej (np. przed Katedrą).
13. W sali ćwiczeń znajdują się substancje chemiczne i substancje roślinne z wykazów: B (silnie działających) i A (trucizn). Należy postępować z nimi ze szczególną ostrożnością. Próby smakowe na substancjach roślinnych można wykonywać po uzyskaniu zgody prowadzącego, wydającego analizę.
14. Po zakończeniu ćwiczenia odsączone resztki substancji roślinnych należy wyrzucać do odpowiednich koszy na śmieci, nigdy nie wolno splukiwać ich w zlewie. Wyrzucając śmieci, należy je segregować.
15. Po wykonaniu analizy TLC resztki fazy ruchomej należy odwiać z płytki suszarką ręczną (pod dygestorium), przed włożeniem płytki do odpowiedniej suszarki powietrznej. Należy zachować szczególną ostrożność wywołując chromatogramy TLC poprzez spryskiwanie. Niedopuszczalne jest wywoływanie chromatogramów TLC poza dygestorium lub gdy dygestorium nie jest włączone.
16. Osoby mikroskopujące zobligowane są do szczególnej dbałości o powierzony im drogi sprzęt. Szczególną uwagę należy zwrócić na obecność muszli ocznych na okularach, czystość okularów (często ulegają one zabrudzeniu potem lub makijażem rzęs) oraz obiektywów (ulegają zabrudzeniu odczynnikami prześwietlającym), a zabrudzenia zgłosić prowadzącemu zajęcia. Nie należy korzystać z obiektywów mocniejszych niż x10.
17. Sprzęty laboratoryjne wydawane dodatkowo w trakcie ćwiczenia należy oddać po jego zakończeniu.
18. Każdy wypadek w trakcie ćwiczeń oraz uszkodzenie wykorzystywanego urządzenia/sprzętu należy niezwłocznie zgłosić prowadzącemu.
19. Przy zwykłych skaleczeniach rany należy oczyścić, zdezynfekować i opatrzyć. W przypadku wbicia w ciało kapilary - wewnątrz rany mogą pozostać odłamki szkła. Konieczna jest wówczas pomoc lekarska. W przypadku skaleczeń oczu pozostające w ranie szkło należy próbować wymyć roztworem soli fizjologicznej (0,9% NaCl) lub wodą. Nałożyć na oko jałowy opatrunek i udać się do lekarza.
20. Przy oparzeniach uszkodzone miejsca należy przemywać dużą ilością bieżącej zimnej wody, nawet przez kilkanaście minut. Oparzeń termicznych nie wolno smarować np. maściami lecz tylko zabezpieczyć jałowym opatrunkiem. Pojawiających się pęcherzy nie wolno przekłuwać. Przy oparzeniach III-IV stopnia lub dużych części ciała należy wezwać pogotowie ratunkowe.
21. Substancje żrące należy zmywać ze skóry dużą ilością bieżącej zimnej wody, a następnie dodatkowo splukać: zasady – 1-2% roztworem kwasu octowego, chlorku amonu, zaś kwasy – 1-2% roztworem wodorowęglanu sodu, węglanu sodu. Oparzeń chemicznych nie wolno smarować np. maściami lecz tylko zabezpieczyć jałowym opatrunkiem. Oparzenia głębokie lub rozległe kwalifikują do kontroli i pomocy lekarskiej. Oblane żrącym płynem ubranie należy jak najszybciej zdjąć, pamiętając jednak, że odrywanie ubrania przyklejonego do skóry może spowodować pogorszenie stanu poszkodowanego.
22. Podejrzewając zatrucie parami substancji lotnych należy opuścić laboratorium i stanąć w pobliżu otwartego okna. Jeżeli toksyczna substancja chemiczna dostanie się do ust – wypluć i wielokrotnie przepłukać usta wodą; jeżeli zostanie połknięta – zastosować zalecenia z karty charakterystyki substancji chemicznej. Nie wolno prowokować wymiotów. W przypadku wystąpienia niepokojących objawów późnych, należy rozpatrzyć możliwość zatrucia wziewnego lub przez skórę i w razie potrzeby zgłosić lekarzowi możliwe czynniki toksyczne z którymi miało się kontakt.
23. W sali ćwiczeń nie używa się palników gazowych. Pracując z otwartym ogniem (palnik spirytusowy, zapalniczka, zapałki), należy upewnić się, że nie stwarza się zagrożenia wybuchem lub pożarem (metanol, aceton, itp. w pobliżu). Zapałki należy zgasić w wodzie przed wyrzuceniem. Gasząc palnik należy zdmuchnąć płomień, a dopiero później nakryć knot metalowym kapturkiem. O zaobserwowanym pożarze należy skutecznie poinformować wszystkie osoby obecne w laboratorium. Drobne pożary substancji w naczyniach gasi się przez nakrycie dowolnym materiałem niepalnym. Urządzeń

regulamin ćwiczeń z ziołowych środków leczniczych w roku akademickim 2023/2024

elektrycznych ani rozlanych i palących się płynów nie wolno gasić wodą. Płonącą odzież należy w miarę możliwości zrzucić, zachowując spokój (by nie rozniecać dalej ognia). Do gaszenia można użyć koca gaśniczego, ewentualnie wody.

24. W przypadku wystąpienia zagrożenia o znacznym stopniu niebezpieczeństwa należy zgodnie z zaleceniami prowadzących akcję ratunkową ewakuować się najbliższymi schodami (windy pozostaną nieczynne) do miejsca zbiórki (w pobliżu wjazdu na teren Wydziału, przed budynkiem D).

Konsekwencją nieodpowiedzialności i nieprzestrzegania powyższych ustaleń może być niezaliczenie ćwiczenia, lub inna przewidziana regulaminem studiów kara, a także, problemy zdrowotne, kalectwo lub śmierć.

załącznik 1

do regulaminu ćwiczeń z ziołowych środków leczniczych w roku akademickim 2023/2024

Znam, rozumiem i akceptuję postanowienia regulaminu ćwiczeń z ziołowych środków leczniczych obowiązujące studentów w Katedrze i Zakładzie Farmakognozji i Leku Roślinnego, w roku akademickim 2023/2024

Grupa I:

	imię i nazwisko (czytelnie)	podpis
1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.

Grupa II:

	imię i nazwisko (czytelnie)	podpis
1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.

Grupa III:

	imię i nazwisko (czytelnie)	podpis
1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.